

ψιν δὲ τῶν εὐγενῶν θεατῶν ἐν τοῖς ἀμφιθεάτροις κατεκερματίζοντο περὶ τὰς 20,000 καὶ 30,000 ἀνθρώπων ἐν ταῖς μονομαχίαις καὶ θηριομαχίαις.

Δ'). Ἀλλὰ πλέον παντὸς ἄλλου γεγονότος μαρτυροῦντος τὴν φοβερὰν ἠθικὴν καταπτώσιν ἣν ὁ παρὰ φύσιν ἔρωσ, οὐτινος καὶ αὐτοὶ τῶν σεβασμιωτέρων καὶ ἐνδοξοτέρων φιλοσόφων τῆς ἐποχῆς ἐμνημόνευσον ὄχι μόνον ἀνευ μομφῆς, ἀλλὰ μετὰ τινος εὐνοίας. Ἱερότης τοῦ γάμου εἶχεν ἐντελῶς καταστροφῇ καὶ οὗτος εἶχε μεταβληθῇ εἰς νόμιμον πορνείαν, καὶ τὸ ἄσυλον τῆς οἰκογενείας εἶχεν ὅλως ἐξαληφθῇ. Ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου πονεῖ ἀναπολοῦντος καὶ τὸ πολλοστήμοριον τῆς τρομερᾶς ἐκείνης καταπτώσεως, καθ' ἣν λογικοὶ ἄνδρες, ἐλεύθεροι καὶ ἀνεπτυγμένοι ἔζων ὑπὸ ἀχαλίνωτον χαμέρπειαν κυλιόμενοι ὡς χοῖροι εἰς τὸν βόρβορον τῆς ἀκολασίας· ἀλλ' ἔτι περισσώτερον πονεῖ ἡ καρδιά ἡμῶν, ὅτι ὑπάρχουν ἄνθρωποι γευθέντες τοὺς καρπούς τοῦ χριστιανισμοῦ νὰ ἐπιθυμῶσι τὴν κατάστασιν ἐκείνην καὶ νὰ προσδοκῶσι παρ' αὐτῆς εὐδαιμονίαν καὶ μακαριότητα. Πιστεύομεν ὅμως ὅτι τοῦτο γίνεται ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἀπερίσκεψίᾳ.

Ὁ ἠθικός κώδιξ τῆς ἀρχαιότητος ἦν ἔργον καλλιτεχνικόν, ὅπερ διήγειρε μὲν τὸν θαυμασμόν, ὡς ὁ Παρθενὼν καὶ ἡ χρυσελεφάντινος Ἀθηνα τοῦ Φειδίου, ἀλλ' οὐδόλως ἠγγίξε τὴν καρδίαν. Τὸ ἀρχαῖον δράμα δι' οὗ ἐδιδάσκετο ὁ λαὸς τὴν ἠθικὴν περίεργον τὸν Πατριωτισμὸν ὡς τὸ ὕψιστον ἀγαθόν, τὴν δὲ Ἀμιλλαν ὡς τὸ μέγιστον ἐλαττήριον, «Οὐκ ἔαμε καθεύδειν τὸ τοῦ Μιλτιάδου τρόπαιον» ἀνακράζει ὁ Θεμιστοκλῆς· καὶ ὅμως ὅτε ἡ πατρίς ἀπῆτει τὴν θυσίαν τῆς φιλοδοξίας τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν ἀμφοτέρω ἡρνήθησαν αὐτὴν καὶ ἀπέθανον φυγάδες, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ βᾶσις τῆς τότε ἠθικῆς αὐτῶν φιλοσοφίας ἦν σαθρά.

Ε'). Ἡ ἐπικρατοῦσα φιλοσοφία, καὶ περ βελτιωθεῖσα κατὰ τι μετὰ ταῦτα ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ χριστιανισμοῦ ἦν καθαρὸς ὕλισμος, καθότι καὶ οἱ Στωικοὶ ὡς πανθεῖσται ἢ οἱ Ἐπικουρίοι ὡς ὕλισται ἔζων ἰδιοτελῶς, οἱ μὲν ἐπιδιώκοντες τὴν δ' ὅξιν, οἱ δὲ τὴν ἡδονήν. Ἀμφοτέρω ἐν πρώτοις ἡρνοῦντο τὴν ὑπαρξιν τοῦ ὑπερφυσικοῦ, τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, τὴν συνειδήσιν ὡς καὶ τὴν κατ' ἀρχὴν διάκρισιν μετὰ τὸ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, ἥτοι ἐπραγματεύοντο περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὡς κτήνους δυναμένου νὰ καταβυθισθῇ ἐν τῇ διαφθορᾷ πολὺ κατώτερον καὶ τοῦ κτήνους. Εἶναι δὲ ἐπιστημονικῶς ὡς καὶ ἐμπειρικῶς ἀποδεδειγμένον, ὅτι ὅταν ὁ ἄνθρωπος ζῇ περιφρονῶν τοὺς κανόνας τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς φύσεως, καταβάλλεται καὶ προῶως καὶ οἰκτρῶς καταβιάζεται εἰς τὸν τάφον, ὅπερ δὲ συμβαίνει εἰς πρόσωπα συμβαίνει καὶ εἰς κοινωνίας. Ὅθεν ἡ φοβερὰ ἐκείνη ἀπέβεια, ἥτις ἐπεκράτει πρὸς τοὺς νόμους τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς φύσεως, κατὰ τὰς παρανομίας τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅθι τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν ἀκολασίαν ἐφ' ἧς, ὡς θέλομεν προσεχῶς ἀποδείξει, ἔσωσεν αὐτὴν ὁ χριστιανισμός. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ περιφρονῶμεν τὸν χριστιανισμόν δέον νὰ μελετήσωμεν αὐ-

τὸν ἵνα μάθωμεν τὰς πρὸς αὐτὸν ὑποχρεώσεις καὶ εὐγνωμονῶμεν τῷ Θεῷ διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐσπλαγχνίαν καὶ ἀγάπην αὐτοῦ.

K.

ΑΙ ΝΥΚΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὅτε κατὰ πρῶτον ἐπάτησεν ἑλληνικὴν γῆν ὁ περικλεῆς Σάτωβοιάνδος, τοσοῦτον ἐθέλχθη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν νυκτῶν αὐτῆς, ὥστε ἐνθους ἔγραφε περὶ αὐτῶν τὰ ἑξῆς:

«Κοπάσαντος τοῦ ἀνέμου τῇ 8ῃ τῆς ἐσπέρας καὶ τῆς θαλάσσης ὁμαλυνθείσης, τὸ πλοῖον ἔμεινεν ἀκίνητον. Τότε πρῶτον ἀπῆλαισα τὴν πρώτην δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ τὴν πρώτην νύκτα ἐν τῇ γῇ τῆς Ἑλλάδος. Ἐρχομεν ἀριστερόθεν τὴν νῆσον Φάνον καὶ τὴν Κέρκυραν, ἥτις ἐξετείνεται πρὸς ἀνατολὰς· ἀπεκαλύπτοντο πρὸς τούτοις αἱ γαῖαι τῆς Ἠπείρου· τὰ Ἀκρακεραῦνια ὄρη, τὰ ὁποῖα εἰχομεν διέλθει, ἀπετέλουν πρὸς βορρᾶν, ὅπισθεν ἡμῶν κύκλον, ὅστις ἐπερατοῦτο εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Δεξιόθεν, τουτέστι πρὸς δυσμὰς, ὁ ἥλιος ἔδυσεν ἐκείθεν τῶν ἀκτῶν τοῦ Ὀτράντου· ἐμπροσθεν ἡμῶν ἡ θάλασσα ἐξετείνεται μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀφρικῆς.

Τὰ χρώματα περὶ δυσμὰς ἡλίου δὲν ἦσαν διόλου ζωνρά· ὁ ἥλιος κατήρχετο μετὰ νερῶν, τὰ ὁποῖα ἐχρωμάτιζε διὰ ῥοδίνων χρωμάτων· εἰσέδυσεν ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα καὶ τὸ λυκόφως ἀντικατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μικροῦ τούτου λυκαυγοῦς ὁ οὐρανὸς ἦτο λευκὸς περὶ τὴν δύσιν, κυανόχρους ἐν τῷ ζενίθ καὶ λευκόφαιος· οἱ ἀστέρες διεπέρασαν ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον τὸν θαυμαστόν· ἐκείνον χρωματισμὸν καὶ ἐφαίνοντο μικροὶ καὶ ὀλίγον ἀκτινοβόλοι, ἀλλὰ τὸ φῶς αὐτῶν ἦτο κεχυσμένον καὶ τοσοῦτον γλυκεῖαν ἔχον λάμψιν, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ δώσω ἰδέαν. Οἱ τῆς θαλάσσης ὀρίζοντες ὀλίγον ἀτμώδεις, συνεχέοντο μετὰ τῶν ἀτμῶν τοῦ οὐρανοῦ. Παρὰ τὴν νῆσον Φάνον ἡ τῆς Καλυψοῦς παρετῆρετο πυρὰ ἀνημμένη ὑπὸ τῶν ἀλιέων· ἐάν εἶχον ὀλίγην φαντασίαν, ἐδυνάμην νὰ ἴδω τὰς νύμφας καίουσας τὸ πλοῖον τοῦ Τηλεμάχου. Παρ' ἐμοὶ ἦτο ν' ἀκούσω τὴν Ναυσικᾶν παίζουσαν μετὰ τῶν συντροφῶν τῆς ἡ τὴν Ἀνδρομάχην κλαίουσαν ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ψευδοῦς Σιμόεντος (α), διότι παρετήρουν μακρόθεν ἐν τῇ διαφανείᾳ τῶν σκιῶν τὰ ὄρη τῆς Σχερίας (β) καὶ τοῦ Βουθρωτοῦ (γ).

Τὰ κλίματα ἔχουσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς καλαισθησίας τῶν λαῶν. Ἐν Ἑλλάδι π. χ. τὸ πᾶν εἶνε ἡδὺ, τὸ πᾶν συγκερασμένον, τὸ πᾶν εἶνε πλήρες γαλήνης ἐν τῇ φύσει καθὼς καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν ἀρχαίων. Κατανοεῖ τις σχε-

(α) Ψευδής, διότι ὁ ἀληθὴς ἦτο ἐν Τροίᾳ, ὅθεν ἀπῆλθον ἡ Ἀνδρομάχη αἰχμάλωτος ὑπὸ τοῦ Νεοπτολέμου.

(β) Σχερία ὠνομάζετο ἡ μετὰ ταῦτα Κέρκυρα, ἡ νῆσος τῶν Φαιάκων.

(γ) Πόλις ἐπὶ ὁμωνύμου κόλπου τῆς ἐν Ἠπείρῳ Θεσπρωτίας.

δὸν πῶς ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ Παρθενῶνος ἔχει ἀναλογίαν τοσοῦτον ἐπιτυχεῖς, πῶς ἡ γλυπτικὴ τῶν ἀρχαίων εἶνε τόσο ὀλίγον ἀνώμαλος, τόσο γαληνιάτα, τόσο ἀπλῆ, ὅταν ἴδῃ τὸν καθαρὸν οὐρανὸν καὶ τὰς χαρίεσσας τοποθεσίας τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Κορίνθου καὶ τῆς Ἰωνίας. Ἐν τῇ πατρίδι ταύτῃ τῶν Μουσῶν ἡ φύσις δὲν συμβουλεύει τὰς παρεκτροπὰς, ἀπ' ἐναντίας τείνει νὰ ἐπαναγάγῃ τὸ πνεῦμα εἰς τὸν ἔρωτα τῶν ὁμοιομόρφων καὶ ἀρμονικῶν πραγμάτων». K. N.

Αἱ οἰκονομικαὶ ἐξεῖς τοῦ Πάπα Λέοντος ΙΓ'. οὐκ ὀλίγον ἐνοχλοῦσι τοὺς ἐγκαθήμενους τοῦ Βατικανοῦ, οἵτινες βλέπουν τὰ προνόμια αὐτῶν ἀποκειρόμενα καὶ τὰς δαπάνας αὐστηρῶς ἐλαττουμένας. Αἱ δαπάναι τῆς Αὐτοῦ Ἀγιότητος εἰς 7500 φρ. κατὰ μῆνα ἐνῷ ὁ Πῖος Θ', ἐδαπάνη 20.000 φρ. τὸ δὲ περισσεῦον μετὰ τὰς δαπάνας δίδεται εἰς ἐλεημοσύνην. Πρότερον πλείστοι καρποὶ καὶ λαχανικά τῶν κήπων τοῦ Βατικανοῦ διενέμεντο εἰς τοὺς διαφόρους ὑπαλλήλους καὶ εἰς ἐλεημεσύνας, ἀλλ' ὁ Πάπας διέταξε νὰ πωλῶνται καὶ τῶν κερδῶν νὰ γίνεταί χρησις εἰς τὴν οἰκιακὴν του θεραπείαν. Ὁ Λέων ΙΓ' ἐγείρεται πρῶτ' καὶ δέχεται τοὺς δημοσίους λειτουργοὺς, δέχεται δὲ εἰς ἀκρόασιν τὴν μεσημβρίαν καὶ εἰτα περιπατεῖ ἐν τῷ κήπῳ. Τὸ ἐσπέρας οἱ ἰδιαιτέροι αὐτοῦ γραμματεῖς γράφουσι ὑπαγορεύοντος αὐτοῦ μετὰ ταχύτητος τοσαύτης ὅσον δυσκολεύονται νὰ τὸν ἀκολουθῶσιν διὰ τῆς γραφίδος.

ΘΗΡΑ ΔΟΡΚΑΔΩΝ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ

Ἡ Αἴγυπτος εἶναι ἴσως ὁ πολυθερότερος τόπος τῆς γῆς· τὰ λιμναῖα καὶ τὰ ῥέοντα ὕδατα εἰσὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ νησσῶν καὶ κερκιθαλίδων, τὰ ἔλη βρῶουσιν ὑπὸ σχολοπάκων τῶν μικρῶν (ζυλοκότων), ὑπὸ κοπαδίων σχοινίλων (σχοινοπουλίων), χαραδριοὶ καὶ ἀγριόχνηες διέρχονται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ καταπίπτουσιν ἐνώπιόν του, δωδεκάδες λαγῶν διαπερῶσι διὰ μέσου τῶν ποδῶν του, καὶ ἀγέλαι δορκάδων βόσκουσιν εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς ἐρήμου.

Πόθεν προέρχεται ἡ ἑκτακτος ἀφθονία τῆς παντοειδούς ταύτης θήρας; Ἐκαστος περιηγητὴς τὴν ἀποδίδει εἰς ἰδιαιτέραν τινὰ αἰτίαν· ἤθελεν ὅμως εἶσθαι φρονιμώτερον, νὰ θεωρήσωμεν τὴν καταπληκτικὴν ταύτην πολλαπλασίασιν, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐνώσεως πάντων τῶν κερχωρισμένων ὑποδεδειγμένων αἰτίων, τοῦλάχιστον νὰ εὐχαριστηθῶμεν ἐκ τοῦ τετριμμένου τούτου λόγου, ὅστις οὐδὲν σχεδὸν ἐξηγεῖ· «διότι ὁ Αἰγύπτιος δὲν θηρεύει σχεδόν». Ἀλλὰ διατί δὲν θηρεύει σχεδόν ὁ Αἰγύπτιος; Ἰδοὺ ποῦ ἐγκτεται τὸ ἀληθὲς ζήτημα. Δὲν θηρεύει, διότι δὲν ποιεῖται περὶ πολλοῦ τῆς θήρας ὡς τροφῆς χρησιμοποιοῦσης· διότι ἡ ἀπάθης καὶ νωθρὰ φύσις του ἀπώθει πᾶσαν σφοδρὰν ἀσκήσιν· διότι ἐν γένει εἶναι τοσοῦτον ἄθλιος, ὥστε δὲν κατορθώνει νὰ προμηθευθῇ ἐν τῷφείῳ

μετὰ τῶν ἐροδίων του· διότι ἐπὶ τέλους, ἐνεκα τῶν εἰρηνικῶν ἐξέων του καὶ τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν του, σέβεται τὴν ζωὴν τῶν ζώων. Ἐνώσατε πάσας ταύτας τὰς διαφόρους αἰτίας, αἵτινες συντρέχουσιν ἐκάστη κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τὸ καθ' ἑαυτὴν εἰς τὸ ὀριστικὸν ἀποτέλεσμα, καὶ ἡ δαψίλεια τῆς θήρας τῆς βρυαζούσης ἐν Αἰγύπτῳ θέλει ἐξηγηθῇ φυσικώτατα.

Τὸ μᾶλλον ἐν Αἰγύπτῳ θηρεύμενον ζῶον, εἶναι ἡ δορκάς· καὶ τοῦτο εἶναι εὐνόητον, διότι, ἐὰν μεταχειρισθῇ τὴν συνήθη φράσιν, ἀξίζει τὸν κόπον τῆς τουφεκίας, μάλιστα εἰς τόπους, ὅπου ὁ βίος εἶναι ἀνεκτός.

Ἐξαιρουμένων τῶν μεγάλων ἀρχόντων, οἵτινες θηρεύουσι τὴν δορκάδα πρὸς ἀπλὴν τέρψιν διὰ μεγάλης βοηθείας τῶν κυνῶν καὶ τῶν ἰχνηλατῶν, καὶ προξενοῦσι δι' αὐτῶν ἀληθὲς σφαγεῖον, ἡ κοινὴ μέθοδος συνίσταται εἰς τὸ νὰ πορευῶνται οἱ θηρευταὶ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, εἰς μέρος τῆς ἐρήμου, ὅπου αἱ δορκάδες ἀνεφάνησαν πρὸ τινων ἡμερῶν διὰ νὰ κάμωσιν ὀπὴν ἐντὸς τῆς ἁμμῆς καὶ νὰ κρυθῶσιν ὅσον οἶόν τε κάλλιον. Ἐνῷ δὲ ἀρχίζει νὰ ὑποφώσκη ἡ αὐγὴ, αἱ δορκάδες οὐδένα βλέπουν εἰς τὰ περὶ, ἀρχονται νὰ βόσκωσιν ἡσύχως καὶ πορευόμεναι ἀπὸ μιᾶς συστάδος χλόης εἰς ἄλλην, καταντῶσιν ἐπὶ τέλους νὰ πλησιάζωσι τοὺς κυνηγούς μέχρις ἀσφαλούς βολῆς πυροβόλου. Κενωθέντος δὲ τούτου, οὐδεμίαν ἔχει νὰ λάβῃ πρόνοιαν, διότι αἱ δορκάδες σπεύδουσιν ἐν ἄκρᾳ ταχύτητι, καὶ δὲν δύναται τις νὰ σκεφθῇ περὶ καταδιώξεως αὐτῶν, οὔτε νὰ ἀναμένῃ ὅπως πυροβολήσῃ καὶ δεύτερον. Ἐὰν αἱ σφαῖραι τοῦ κυνηγοῦ ἀφῇκαν ἐκτάδην τὴν δορκάδα κειμένην, ἡ καιριώτατα πληγωμένην, ὥστε νὰ μετενεχθῇ μακρὰν, λαμβάνει τὴν λείαν καὶ ἐπανακάμπει εἰς τὰ ἴδια. Ἐὰν δὲ ἡ στόχησῃ, πάλιν τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ πράξῃ, διότι ἐπεραιώθη ἡδὴ ἡ ἐκδρομὴ του· τὸ πολὺ δὲ, ἐὰν δέλῃ νὰ ἀποπειραθῇ τὴν ἐπαύριον, ὀφείλει νὰ στήσῃ ἀλλαχοῦ τὴν ἐνεδραν, διότι διεφθάρη ἡ θέσις αὐτῆ, τῶν δορκάδων ἀποφευγουσῶν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας τὰ μέρη, ὅπου ὑπῆρξαν θύματα ἐνεδράς.

Οἱ Ἀραβες τῆς ἐρήμου, ἀλλοῖαν ἔχοντες τῆς φύσεως τὴν ἐνεργητικότητα καὶ τὴν κίνησιν, θηρεύουσι κατὰ τρόπον μὲν κοπιωδέστερον τὰς δορκάδας, ἀλλ' ἀσφαλέστερον καὶ ταχύτερον. Αἱ δορκάδες, ἐνῷ κατὰ τὴν ἡμέραν διασπείρονται κατὰ μικρὰς συνοδίας ἐξ μέχρις ὀκτὼ ἀτόμων, συναθροίζονται τὸ ἐσπέρας εἰς μεγάλην ἀγέλην, ὑπερβαίνουσαν συνήθως τὰς ἑκατὸν κεφαλὰς, ὅπως διέλθωσιν ὁμοῦ τὴν νύκτα. Ὅταν δὲ οἱ Ἀραβες ἀνακαλύψωσι τὴν θέσιν, ὅπου διατρίβει μία τῶν ἀγελῶν τούτων, ἀναχωροῦσι δεκαπέντε ἕως εἰκοσιν ἐρίπποι ἐπὶ δρομάδων. Ἐκαστος ἵππεὺς φέρει ἐπὶ τοῦ ζώου του καὶ ἐμπροσθέν του, ἓνα πάρδον (περὶ οὗ κατωτέρω) ἐντελῶς γεγυμνασμένον καὶ οἱ πάντες ἐργάζονται τηροῦντες ἄκραν σιωπὴν, ἐνῷ περικυκλοῦσι τὴν ἀγέλην, ἀλλὰ καὶ προσέχοντες νὰ μὴ πλησιάζωσι τοσοῦτον, ὥστε νὰ τὴν τρέψωσιν εἰς φυγὴν. Ἀκί-